

LCJ Handreiking +16

Vriendschap

Leidingdeel

Inhoud

Voorwoord	2
Uitleg leidingdeel	2
Literatuur.....	3
Achtergrondinformatie	3
Didactische informatie	4
Benodigheden voor deze bijeenkomst	6
Opening	7
Doelstelling	7
Alternatieve startopdracht.....	7
Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek	8

Voorwoord

Beste leidinggevende,

Voor je ligt het leidingdeel dat hoort bij de Handreiking Actueel over vriendschap.

Dit is de eerste Handreiking Actueel uitgave in de vernieuwde opzet. Het materiaal is geschikt voor 1 of 2 avonden en met behulp van het materiaal hopen we dicht bij de leefwereld van de jongeren komen. We hopen dat Gods Woord ook met deze uitgave dichtbij de levens en harten van jongeren gebracht wordt, in het besef dat de werking van Gods Geest daarbij nodig is. Het is ons gebed dat deze Handreiking voor veel jongeren tot zegen mag zijn. Gezegende bijeenkomst(en) toegewenst!

Uitleg leidingdeel

In het leidingdeel vind je eerst een literatuurlijst en achtergrondinformatie over het thema en een korte didactische aanwijzing. Vervolgens wordt er informatie gegeven onder de volgende kopjes:

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Onder dit kopje staat wat je voor elke bijeenkomst nodig hebt aan materialen.

Opening

- Hier staat het te lezen Bijbelgedeelte en worden enkele suggesties gegeven om te zingen. De liederen die aangegeven staan, komen uit de gele zangbundel (Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer).
- Daarnaast wordt een tweede suggestie gegeven voor een Bijbelgedeelte, indien er twee avonden over de schets belegd worden.
- Ook worden er zaken genoemd waarvoor gebeden of gedankt kan worden.

Doelstelling

- Onder dit kopje worden in een paar regels de doelen van de avond benoemd.

Alternatieve startopdracht

- Onder dit kopje staat een alternatieve startopdracht die bijvoorbeeld gebruikt kan worden bij een tweede avond of als alternatief voor de startopdracht die bij de schets staat.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor een gesprek

- Onder dit kopje tref je de antwoorden op de vragen uit de Handreiking aan.
- Het is van belang om je te realiseren dat je niet alle opdrachten van een schets moet behandelen. Kies zelf een aantal opdrachten uit die je relevant en passend vindt voor jouw doelgroep.

Literatuur

Hieronder tref je een literatuurlijst aan, die gebruikt is bij de totstandkoming van deze schets. Indien gewenst kun je zelf een of meerdere boeken van deze lijst gebruiken bij je voorbereiding.

Studiebijbels

- Oeveren, B. van, e.a., *Tekst voor Tekst, de Heilige Schrift kort verklaard en toegelicht*, ('s-Gravenhage: Boekencentrum, 1987).
- Paul, M.J. & Hofman, T.M. (red.), *HSV-studiebijbel*, (Heerenveen: Royal Jongbloed, 2014).
- *Bijbel met Uitleg*, (Apeldoorn: De Banier, 2015).

Achtergrondinformatie

Vrienden zijn in het leven heel belangrijk. Jongeren raken steeds meer los van hun ouders en vrienden worden dan steeds belangrijker. Tegelijk is vriendschap een onderwerp dat dichtbij kan komen, bijvoorbeeld wanneer iemand zich eenzaam voelt. Eenzaamheid komt ook onder jongeren veel voor. Misschien wel door alle sociale media waarop jongeren volop vrienden hebben. In het echte leven blijken deze 'vrienden' echter niet thuis te zijn. Juist daarom is het goed om met de jongeren na te denken over wat vriendschap is, hoe je zelf een echte vriend kunt zijn en wat de Bijbel over vriendschap zegt. Dat laatste is erg belangrijk, omdat we steeds weer de Bijbel als onze wegwijzer naast ons dagelijks leven willen leggen.

Als leidinggevende is het goed om je kwetsbaar op te stellen bij dit onderwerp. Wees eerlijk over de moeilijke kanten van vriendschap, en realiseer je dat ook in jouw groep jongeren echt eenzaam kunnen zijn. Voor deze jongeren kan het thema van deze Handreiking daarom erg moeilijk zijn. Tegelijk is het goed om ook als groep oog te hebben voor elkaar: hoort iedereen er bij ons nu echt bij? Ook die spiegel wordt in deze Handreiking voorgehouden.

We willen met de Handreiking niet teveel stil staan bij het effect van sociale media, omdat we merken dat jongeren al snel 'moe' worden van dit thema. In de Handreiking zit wel een vraag die het thema 'eenzaamheid' aan de orde stelt met een voorbeeld uit de sociale media, maar let er zelf op dat je niet verzand raakt in een discussie over sociale media. We hebben geprobeerd steeds de positieve insteek te nemen door jongeren de vraag te stellen: voor wie ben jij een vriend, en wat voor vriend wil je dan zijn?

We beginnen deze Handreiking niet met een Bijbelstudie, maar we laten door de hele Handreiking heen de Bijbelgedeelten aan de orde komen. Je kunt ervoor kiezen om één van deze Bijbelgedeelten te lezen aan het begin van de avond, maar het is ook goed mogelijk de Bijbelgedeelten later te lezen en te bespreken.

Aan het begin van de Handreiking steken we duidelijk bij de jongeren zelf in. Hoe ervaren zij vriendschappen, wat is nu een 'echte' vriend? Neem de antwoorden van je jongeren mee in het verdere van deze Handreiking om hen zo nodig te corrigeren of verder de weg te wijzen op het Bijbelse pad van de vriendschap.

We komen natuurlijk ook uit bij het wonder dat de Heere God ons Zijn vriendschap wil bieden, in de Heere Jezus Christus. Met de jongeren willen we stilstaan bij de vraag of ze het wonder van deze vriendschap al kennen. En als dat zo is, hoe ze daar dan in hun eigen vriendschap gestalte aan geven.

Didactische informatie

Het bespreken van de vragen kun je variëren. Hieronder volgen enkele manieren waarop je de vragen kunt bespreken.

Denken > delen > uitwisselen

Het *denken*, *delen* en *uitwisselen* is een proces waarbij jongeren eerst zelf nadenken, daarna in een klein groepje hun gedachten delen en deze ten slotte in de grotere groep uitwisselen. Het voordeel van deze werkwijze is dat de betrokkenheid gestimuleerd wordt. Bovendien wordt door het uitwisselen van gedachten en het gezamenlijk formuleren van een antwoord het aantal meningen beperkt. Dat maakt de gezamenlijke nabespreking overzichtelijker. Hieronder wordt een aantal didactische werkvormen uitgelegd, waarmee aan dit proces van *denken*, *delen* en *uitwisselen* gestalte kan worden gegeven.

Eén-tweetje

Vraag de jongeren om individueel over een vraag of opmerking na te denken (en eventueel

iets op te schrijven). Daarna bespreken ze in tweetallen hun antwoorden. Eventueel wordt per tweetal een beste antwoord gekozen. Dit antwoord wordt vervolgens plenair uitgewisseld. Uitbreiding: de tweetallen bespreken de antwoorden met een ander tweetal. Per viertal wordt het beste antwoord gekozen, dat vervolgens plenair wordt uitgewisseld.

Placemat

De placemat is een variant van het 'Eén-tweetje', waarbij papier en pennen worden gebruikt. Gebruik bij voorkeur een vel op A3-formaat. Verdeel het vel papier zoals in het voorbeeld. Elke jongere denkt individueel na over een vraag of opmerking, waarna hij het antwoord opschrijft in één van de hoekpunten. De groepsleden bespreken de antwoorden die zijn opgeschreven in de hoekpunten. De gemeenschappelijke antwoorden of het beste antwoord wordt in het middenvak opgeschreven. Het antwoord in het middenvak kan plenair worden uitgewisseld.

Expertgroep

De jongeren denken in verschillende groepen na over een deelonderwerp. Elke groep is nu expert in (heeft kennis over) één deelonderwerp. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarin alle bestudeerde deelonderwerpen vertegenwoordigd zijn. Elke jongere is binnen de nieuwe groep expert in een deelonderwerp. De eerder opgedane kennis wordt in de nieuwe groep gedeeld.

Voorbeeld: Elk groepje jongeren verdiept zich in één vraag. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarbij in elk groepje alle vragen zijn vertegenwoordigd. Elk groepslid is 'expert' in één vraag en deelt deze kennis met de andere groepsleden.

Meningen uitwisselen

Om het *uitwisselen van meningen* te stimuleren, kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Gekleurde kaarten

Elke jongere beschikt over een rode en groene (en eventueel oranje) kaart. Er kunnen ook andere kleuren worden gebruikt. Een stelling wordt geprojecteerd en/of voorgelezen. De jongeren steken één van de kaarten op (rood=niet mee eens; groen=mee eens; oranje=twijfel). De meningen worden geïnventariseerd en eventueel genoteerd. Het opsteken van kaarten is een goede aanleiding om door te vragen naar argumenten.

Duimen

In plaats van gekleurde kaarten wordt een duim opgestoken. Duim rechtop = mee eens; duim naar beneden = niet mee eens; duim horizontaal opgestoken = twijfel.

Binnen- en buitenkring

Verdeel de jongeren in twee gelijke groepen. De eerste groep vormt een kring. De tweede groep gaat hier in een kring omheen staan: de buitenkring.

Een jongere uit de binnenste kring vertelt een mening of antwoord aan een jongere uit de buitenkring. Laat één van de kringen op een bepaald moment één of meerdere plaats(en) draaien, zodat een nieuw tweetal ontstaat en de meningen/antwoorden opnieuw worden uitgewisseld. Herhaal het draaien en uitwisselen een aantal keren.

Inventariseren

Om op een speelse manier antwoorden of meningen te *inventariseren* kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Post-its

Laat de jongeren hun antwoord of mening opschrijven op een post-it, een memoblaadje met plakstrip. Laat de beschreven memoblaadjes opplakken op een centrale plaats. De post-its kunnen, indien gewenst, door de jongeren gegroepeerd worden rond vergelijkbare antwoorden of meningen. Bespreek de reacties.

Muurtje bouwen

Antwoorden of meningen worden op een A4 papier geschreven. Bij de gezamenlijke bespreking wordt met de A4 papieren een muurtje gebouwd. De belangrijkste antwoorden en meningen worden onderop geplakt, de minder urgente zaken komen daarbovenop. Gebruik plakband of kneedgum om het papier op te hangen.

Woordweb

Inventariseer antwoorden of meningen op een whiteboard, flap-over of groot vel papier. Maak een woordweb waarin informatie kernachtig en geordend wordt weergegeven. Opmerkingen over hetzelfde onderwerp worden in kernwoorden bij elkaar opgeschreven.

Benodigdheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende
- Bord of groot vel papier (startopdracht)
- Papier, tijdschriften, tekenspullen, enz. voor de creatieve opdracht (vraag 9)

Opening

- Zoals hierboven verwoord komen verschillende Bijbelgedeelten tijdens de Handreiking aan de orde. Bij de opening kun je één van deze gedeelten kiezen, maar je kunt het ook heel goed met elkaar lezen (en gelijk bespreken) als het in de Handreiking aan de beurt is.
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 97:7
 - ✓ Psalm 103:5 en 6
 - ✓ Psalm 119:32
 - ✓ Psalm 133
 - ✓ Hij kwam bij ons, heel gewoon
 - ✓ Samen in de Naam van Jezus
 - ✓ Welk een Vriend is onze Jezus
- Dankpunten:
 - ✓ Dat de Heere ons in Jezus Christus Zijn vriendschap en genade wil bewijzen
 - ✓ Dat we mensen om ons heen mogen hebben die ons vriendschap bieden
- Gebedspunten:
 - ✓ Om een goede vriend te mogen zijn
 - ✓ Voor mensen die eenzaam zijn en geen vrienden hebben

Doelstelling

- De jongeren denken na over de vraag wat voor vriend zij zelf zijn voor die ander
- De jongeren leren wat de Bijbel zegt over vriendschap en wat dat voor hen betekent

Alternatieve startopdracht

- Houd een interview over vriendschap met iemand uit de gemeente
- Begin met de stellingen en kies een alternatieve manier (zie hierboven, meningen uitwisselen) om deze te bespreken
- Laat jongeren in groepjes een poster maken over wat vriendschap voor hen betekent

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

1. Een leuke startopdracht om het thema te introduceren. Laat de jongeren vooral zelf nadenken over de invulling van de quotes. Eventueel kun je googelen om ideeën achter de hand te hebben.
2.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Denk aan: die ander voorliegen, hem/haar laten vallen, verraden
 - d. *Persoonlijk*
3.
 - a. Vrienden van Job: ze zijn er voor Job, ze doen waar Job het meest behoefte aan heeft.
Vier vrienden: ze brengen hun vriend op de beste plaats die er is.
Pilatus en Herodes: ze keren zich samen tegen de 'Vijand', maar in dit geval worden zij hiermee zelf vijanden van God.
Jonadab: hij adviseert in het kwaad; hij zet hiermee aan tot zondigen.
Johannes de Doper: hij heeft een bijzondere plaats als Voorloper, hij was dichtbij de Heere Jezus en behoort tot Jezus' vriendenkring.
Jezus: Hij is bevriend met mensen die in deze wereld niet meetellen. Hij heeft oog voor het zwakke en verachte. Hij geeft Zijn leven voor Zijn vrienden.
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Vrienden van Job: dat zwijgen 'goud' kan zijn.
Vier vrienden: mijn vrienden bij Jezus te brengen.
Pilatus en Herodes: geen verkeerde vriendschappen aan te gaan, geen vrienden kiezen die je bij God vandaan trekken.
Jonadab: scherp te zijn op de adviezen die je krijgt en dit steeds te toetsen aan Gods Woord. Ook zelf je laten leiden door Gods Woord en daar anderen de weg in wijzen.
Johannes de Doper: dichtbij Jezus leven en anderen wijzen op Hem.
Jezus: Zijn vriendschap aan te nemen en eveneens vol liefde om te zien naar je naaste.
4. Bijbelstudieopdracht. Een mooie opdracht om met behulp van Bijbels met Uitleg, Studiebijbels, kanttekeningen en verklaringen aan de slag te gaan.

1 Samuël 18:1-5

We zien hier dat iedereen David erkent, behalve Saul zelf. David was voorspoedig, hij heeft inzicht en verstand in militaire zaken.

Het begin van de bijzondere band tussen David en Jonathan. De kroonprins geeft hiermee zijn plaats eigenlijk aan David. Jonathan heeft hem lief als zichzelf. Hij was met hart en ziel, dus helemaal, aan David verbonden.

Het sluiten van het verbond gaat waarschijnlijk gepaard met het slachten van een offerdier. De beide partijen worden hierdoor met elkaar verbonden.

Jonathan geeft als het ware alles wat hij heeft aan David. David schenkt hem zijn trouw.

1 Samuël 20:24-43

Aan het begin van dit hoofdstuk lees je meer over het verbond tussen David en Jonathan. Bij de maaltijd die Saul aanricht, is David afwezig. Jonathan weet ervan, maar verzwijgt dit voor zijn vader. Hier zie je waar Jonathans loyaliteit ligt. En ook Saul komt hierachter. De volgende avond is David nl opnieuw niet aanwezig. Als hij de eerste avond al onrein geweest zou zijn, zou hij nu toch aanwezig kunnen zijn. Beide zaken (de afwezigheid van David en de loyaliteit van Jonathan voor David) maken Saul woedend. Zo erg dat David opnieuw voor zijn leven moet vrezen. Jonathan probeert het nog voor David op te nemen, maar tevergeefs. Zijn vader zou zelf hem kunnen doden. Ook Jonathan is ervan overtuigd dat David moet vluchten. Hij maakt dit David duidelijk door een vooraf afgesproken teken. David en Jonathan nemen afscheid. Uit deze beschrijving blijkt opnieuw de diepe band tussen hen. In dit alles blijft David eerbied tonen aan de koning en de kroonprins.

5.
 - a. *Persoonlijk*
 - b. *Persoonlijk*
 - c. Door je vrienden trouw te blijven en door boven alles Gods wil te doen, ook tegenover je vrienden.

6.
 - a. –
 - b. De Heere heeft een heel bijzondere relatie met Abraham. Hij zegt: ‘Zal Ik voor Abraham geheim houden wat Ik doe?’
God spreekt met Mozes ‘van aangezicht tot aangezicht’. Hij gaat met hem om als een man met zijn vriend.
 - c. De plaats van Abraham en Mozes is uniek te noemen. In de Heere Jezus toont God Wie Hij is. Door Jezus is de Heere ons heel nabij gekomen. Dat maakt onze tijd tot een andere tijd dan de tijd van Abraham en Mozes. God laat Zich kennen in Zijn Zoon. En Hij spreekt door Zijn Woord en Geest.

7.
 - a. –
 - b. Jezus heeft hen lief. Ze moeten elkaar liefhebben. Ze moeten doen wat Jezus gebiedt. Ze moeten bereid zijn hun leven te geven voor een ander. Ze mogen horen wat de Vader Jezus bekend gemaakt heeft. Ze zijn door Jezus uitverkoren. Ze worden geroepen om vrucht te dragen. Ze mogen de Vader vragen – in Jezus’ Naam – wat ze nodig hebben, en dat zullen ze ontvangen.

- c. Je wordt door de Heere Jezus 'vriend' genoemd als je veranderd bent van vijand van God in een vriend. Dat veranderende werk is het werk van de Heilige Geest. Dat gebeurt als je tot bekering komt, als je gaat geloven. Op het moment dat je gaat geloven, dat je de Heere liefhebt en dient, weet je ook dat je uitverkoren bent. Want allen die uitverkoren zijn, die zijn kinderen van God. Je moet echter niet beginnen bij de vraag of je uitverkoren bent, maar bij de vraag of je gelooft. Geloof jij dat de Heere Jezus ook voor jouw zonden is gestorven? Dan is Hij je Zaligmaker, dan ben je door Hem gered en mag je eeuwig met Hem leven! *Die vraag mag met klem bij de jongeren neergelegd worden.*

8.

- a. *Persoonlijk. Zorg voor een goede, open sfeer zodat jongeren ook hier open en eerlijk over kunnen zijn. Realiseer je dat eenzaamheid dichterbij kan zijn dan je denkt!*
- b. Je kunt je afvragen of deze contacten nu echte vrienden zijn, maar in ieder geval is de noodkreet overgekomen.
- c. Met open oren en ogen om je heen kijken of je iets voor die ander kunt betekenen. Zoek eens een jongere op die vaak alleen staat, ga eens naar iemand toe die weinig contacten heeft, enz.
- d. Sluit niemand buiten, zorg voor ruimte voor iedereen. Let op elkaar, misschien heel concreet door jongeren aan elkaar te koppelen. *Laat de jongeren zelf met ideeën komen en probeer deze ook uit te voeren.*

Stellingen

- Jezelf geven aan die ander hoort inderdaad bij vriendschap. Je kunt discussiëren tot hoever dit 'geven' mag gaan. Jezelf blijven, voor jezelf opkomen, mag tot op zekere hoogte ook. In een gezonde relatie is er een goed evenwicht tussen geven en ontvangen.
- Dat is zeker waar, maar het vraagt van de jongere dat hij allereerst zelf gelooft en dat vervolgens ook wil en durft te delen met vrienden. Het zou mooi zijn als er jongeren hierover iets kunnen vertellen.

9. Zorg voor voldoende materiaal en laat de jongeren creatief hun gang gaan.